



ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

"ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I благоволио је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника прве класе округа подринског Косту Јанковића, јавног правозаступника из Лесковца, и

за начелника четврте класе округа моравског Петра Банџића, начелника исте класе округа подринског, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 30. октобра 1912. год. у Скопљу.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Милутин Пеђанин, начелник четврте класе округа моравског, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 30. октобра 1912. год. у Скопљу.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Михаило Ј. Гудовић, секретар прве класе начелства округа пожаревачког, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. октобра 1912. године, у Скопљу.

Његово Величанство Краљ Петар I благоволио је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за контрактуалног лекара среза тринавског, д-р Бранка Затлоукала, практичног лекара из Карлсбада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 30. октобра 1912. године, у Скопљу.

СТРУЧНИ ДЕО

О ИСТУПИМА

од
Д-Р ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

§ 1. О иступима у опште.

I. С обзиром на своју деобу кривичних дела према величини и врсти казни у злочине, преступе и иступе, законодавац је скупио иступе у засебан одељак Казненог Законика: у част трећу (§§ 310—397). Овако је учињено по угледу на пруски Казнени Законик. У ранијим пројектима овог Казненог Законика међутим о иступима се је говорило у истој глави, у којој и о злочинима и преступима, и то уз овај злочин или преступ, на који се је овај или овај иступ односи.¹⁾ Но увидело се је, да је ова метода погрешна из три разлога: 1. Она би довела у заблуду појимање народно, кад овај види, да су најтежа кривична дела, чије је инкримисање по себи разумљиво, привидно изједначена с најлакшим иступима, које често нико не сматра без изричне позитивне одредбе за инкримисане; 2. услед ње се границе надлежности не би могле познати; 3. најзад полицијски казнени закони се у току времена обично раније и чешће мењају и допуњују него остали казнени закони.²⁾

¹⁾ В. Goldammer die Materialien zum Strafgesetzbuche für die preussischen Staaten II 706.

²⁾ В. Goldammer 706.

Многи иступи предвиђени у трећој части Казненог Законика односе се на злочине и преступе из друге части: одредбе, у којима је реч о тим иступима имају за циљ, да спрече оне злочине и преступе. Али поред овх иступа има и других, који немају везе са злочинима и преступима, а сем тога и кривичних дела, која су уједно и злочини и преступи, као н. пр. крађа, утаја и превара.

II. По себи се разуме, да законодавац није могао предвидети у III. части све иступе. Има доста иступа чисто локалног значаја, а сем тога с културним развитком се непрестано појављује потреба нових иступних инкриминација, које је немогуће унапред предвидети. Али се с културним развитком друштва број дела, које треба инкриминисати као иступе, далеко брже умножава него број дела, која треба инкриминисати као злочине или преступе. Зато с обзиром на ово, као и с обзиром на то, што иступи локалног значаја због своје многобројности не могу наћи места у Казненом Законнику, потребно је дати полицијским властима право, да и оне саме својим наредбама инкриминишу као иступе ова или она дела, кад се за то потреба укаже. Ово право дато им је у § 326 к. з. Али је ово њихово право ипак ограничено, јер је законодавац у овом §-у:

а) С једне стране одредио добра, повреда која може од месне полицијске власти бити инкриминисана као иступ. Та су добра: сигурност лица или имања; уредност и угодност јавног саобраћаја на друмовима, путовима, улицама и у опште јавним местима; сигурност и уредност на приватним саобраћајним средствима: приватним железницама, дајама, трамвајима, омнибусима и томе подобно; одржавање чистоте и свега онога, што би било на корист и заштиту здравља грађана, мира и спокојства како појединих лица тако и целе општине; чување јавног морала; и одржање реда у местима и приликама, где се много света скупља, као што су сабори, вашари, пијаци, весеља и светковине, јавне игре и забаве, представе и томе подобно (§ 326 ал. 2).

б) С друге стране одредио је врсту и величину казне, која може бити прописана у наредбама за оне иступе. Месна полицијска власт може на име одређивати повчану казну од десет до сто педесет динара или затвор од једног до двадесет дана (§ 326 ал. 1).

Ове наредбе морају дакле имати општи карактер. По себи се пак разуме, да морају бити објављене, и да се не могу односити на случајеве предвиђене којим специјалним законом. У распису Министарства Унутрашњих Дела од 6. априла 1904. год. издатом поводом погрешног разумевања § 326 к. з. вели се о томе:

„Има три главна услова, који морају бити испуњени, кад се примењује § 320. к. з., на име:

1. Свака наредба, која се на основу § 326 издаје, мора бити општег карактера и претходно објављена грађанима.

2. Свака таква наредба треба да штити интересе сигурности личне и имовне, јавног морала, реда и мира.

3. Њоме се уређују само они јавни односи, који нису предвиђени ни у каквом другом специјалном закону, а за њих је, према природи њиховој, надлежна полицијска власт.

Из тога излази, да се по § 326. не могу ни у коме случају решавати спорови међу приватнима, у којима није ангажован какав јавни интерес.“

Казнени закони такви, као што је § 326, познати су под именом *бланкетних* казнених закона; у њима су претпоставке за примену казне (т. ј. кривично дело и кривац) и врста и величина казне одређени само у општим потезима, а подробније одређивање остављено је полицијској наредби.¹⁾

III. Пошто се први, општи део Казненог Законика односи само на злочине и преступе, то његове одредбе не важе за иступе, у колико од тога није изрично учињен изузетак. То се види већ и по томе, што одељак о иступима има свој општи део: §§ 310—326.

1. *Покушај*. Пошто није учињен никакав изузетак, то се за покушај иступа не може казнити. Законодавац налази, да су сва кривична дела сувише незнатне природе, да би се и покушај истих икриминисао. Ово важи и за оне иступе, који су у ствари само блажа врста извесних злочина или преступа, као што су иступна крађа, превара и утаја, јер се према § 42 к. з. и за покушај *преступа* казни само онда, кад је то у закону изрично казано.

2. *Саучешће*. Подстрекачи и помагачи у иступима као и подржаваоци не могу се казнити, не сматрају се дакле као кривци.

Од тога је учињен изузетак у § 391 к. з. за саучеснике и подржаваоце код иступне крађе, преваре и утаје. Они се дакле сматрају као кривци. За њих је прописано, да се имају казнити као и сам извршилац. За подржаваоце пак важи § 50 к. з., т. ј. подржаваоци, који су на-

ведени у ал. 2. овог §-а, не могу се казнити.

3. *Подобност за урачуљивост*. § 53 к. з., где је говор о подобности за урачуљивост, односи се само на злочине и преступе, али би било и сувише претерано одступање од савременог основног кривично-правног принципа о кривичној одговорности, не захтевати код иступа подобност за урачуљивост.

У ранијим пројектима пруског Казн. Законика (од 1833. и 1836. год.) налазила се је одредба, да лица неподобна за урачуљивост не могу бити кажњена за иступе, већ да се имају место њих казнити они, којима припада над њима нарочит надзор. У последњем пак пројекту од 1843 год., који је постао законом, ова одредба је избачена, јер се нашло као по себи разумљиво, да је потребна и код иступа подобност за урачуљивост, тако да је излишно то нарочито наглашавати, а одговорност трећих се не може ни чим правдати.¹⁾

У нашем Казненом Законнику, рађеном по угледу на пруски, такође се не налази таква одредба. Али да је потребна подобност за урачуљивост, што се, као што је речено, по себи разуме, види се и из § 321 к. з., у коме је прописано, да се деца испод дванаест година не могу казнити, већ се имају предавати родитељима, да их они казне. Деца овог доба старости сматрају се дакле као неподобна за урачуљивост, па пошто се у овом §-у неподобни за урачуљивост због недовољне умне развијености не сматрају као кривци, то се не могу казнити ни они извршиоци иступа, код којих постоји која друга врста неподобности за урачуљивост.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

КРИПТОГРАФИЈА У ПОЛИЦИЈСКОЈ ТЕХНИЦИ

D-r E. Locard

Употреба тајне или шифроване преписке до данас је изучавана само са гледишта војничког и дипломатског. Досадање расправе о Криптографији писане су само за оне, који су по својој природи имали да докучују тајну кореспонденције између амбасадора и министара, или између војних аташеа и њихових влада. Врло мала пажња поклањана је релативно честој употреби ових метода од разних категорија злочинаца, а нарочито од притвореника. Ово без сумње с тога што су полицијски органи, пред тешкоћом око дешифрирања, дизали унапред руке од овог посла и уништавали, непрочитане, шифроване документе који су им падали у руке. У њима се, међутим, налази извор драгоцених података, а и само старање злочинаца да своја писмена учине што неразумљивијим, доказује какви се важни докази могу у њима наћи.

У пракси се могу појавити два случаја: или је реч о забелешкама које је злочинац узео за своју личну употребу, као што су: адресе саучесника, обавештења о злочинима који имају да се изврше, имена одређених жртава, листе покрадених предмета, означене места где су сакривени производи крађе и т. д. или је реч — ово је обичнији случај — о измењеној кореспонденцији између притвореника, или између њих и њихових пријатеља у слободи. Није овде место да испитујемо како се ова кореспонденција измењује, али изјављујемо да је усамљеност ћелија и затвора једна илузија, и да се у њима сусрећу најнеочекиванија саучешћа. Зло ово, у осталом, није само француско. Грос у својој Криминалистици, која је историска полазна тачка Полицијске Технике, и Раје у свом „*Manuel*“—у говоре, као о ствари која није тако ретка, о „*kassiber*“—има, т. ј. о цедуљама које циркулишу између немачких, аустријских и швајцарских притвореника. Ми знамо из позитивног извора да се овако исто ради и у Италији. Један француски истражни судија казивао нам је, пре кратког времена, да је више пута, имајући посла са бандом крадљиваца који су тврдили да се не познају, наређивао притресе њихових ћелија, и да је овом приликом увек налазио по неколико цедуља које су доказивале њихов споразум.

Може ли се увек прочитати шифровано писмо? Стручњаци у овој вештини: ђенералштабни официри и дипломатски чиновници, одговарају: да. Треба, међутим, знати, да услови дешифрирања у Полицијској Техници нису потпуно слични са онима у војсци и дипломатији. Ми смо, с једне стране, у преимућству, што писци наших шифрованих написа нису ни изблиза онако вешти као дипломате или шпијуни, те су им с тога и криптографске методе мало компликоване. С друге стране опет, полицијски вештак, противно дипломати, има, у главном, да дешифрира врло кратке текстове. Међутим, у колико је један текст дужи, у толако је и његово дешифрирање лакше. Ми ћемо понекад наћи на несаваљљиве тешкоће ако шифровани напис садржи свега неколико слогова, докле би га децом простотом разрешили кад би имао пет до шест речи више.

Други фактор, који треба поменути кад је реч о тешкоћама дешифрирања у Полицијској Техници, јесте брзина којом треба радити. Нису ретки случајеви у којима ће криптограм изгубити сваку важност ако само није на време дешифриран. У њему, н. пр. може бити речи о злочину који има да се изврши кроз неколико часова, и који би полиција могла на време спречити или злочинце на делу похватати. Исто тако шифровани напис може бити једини доказ на основу кога би полицијски орган могао задржати у притвору осумњиченог, у ком је случају потребно да овај напис буде дешифриран за неколико часова.

Три су ствари које, посебно или у скупу, чине деликатним посао полицијца који има да дешифрира један шифрован текст:

¹⁾ В. Живановић Основи Кривичног Права, Општи Део § 27 I.

¹⁾ В. Goldammer op. cit. 710—11

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

«Полицијски Гласник», до сада приватна својина, постаје службени орган Министарства по споразуму са његовим власником¹⁾. Задатак је часопису остао у главном онај исти који и за време г. Димитријевића. Тај задатак је обележен у чл. 14. Правила овим речима: »Задатак је »Полицијског Гласника« да потпомаже личну и имовну безбедност у земљи с једне и да утиче на стручно образовање полицијских и општинских чиновника и службеника с друге стране«.

Члан 15. и 16. говоре о томе: колико ће пута недељно часопис излазити (»Полицијски Гласник« излазиће једанпут, а према потреби и више пута недељно²⁾) и шта ће се све у њему штампати. Да, односно ове последње тачке, напомињемо: да се, у правилима, вели да ће се лист, по потреби, »попуњавати стручним чланцима из наше и стране књижевности, објашњењима појединих законских прописа од стране виших административних власти или стручних лица, поукама и обавештењима за поједине полицијске и општинске радње, и, најзад, поучно забавном лектиром«.

Приход од листа, који се растура у 5000 примерака, износи, према државном буџету за ову, 1912., годину, 50.000 динара, и он иде у државну благајну као редовни буџетски доходак, а државна благајна исплаћује трошкове часописа (штампање, хонорисање радова и остале режиске издатке), који износе 25.000 динара годишње, што ће рећи да *П. Гласник* доноси држави, осим осталих, тако да се изразимо, моралних користи, и једну материјалну добит од 25.000 динара годишње.

Овако добро финансиско стање часописа даје му могућности да још боље, него што је то било онда када је њега издавао и уређивао г. Н. Димитријевић, награђује своје сараднике, тако да је *П. Гласник* успео прикупити око себе већину од наших признатих правних стручњака, од којих нека су поменути: г. г. А. Јовановић, А. Ђорђевић, Др. Б. Марковић, Др. Драг. Аранђеловић, Др. Душан Суботић, Драгутин Петровић, Др. М. Јовановић-Батут (за судску медицину), Марко Ђуричић, Михаило Јовановић, данашњи председник Касационог Суда, Милутин Поповић, Михаило Тадић, Милош Станојевић, Светозар Јањић, Т. Миленковић, Д-р Тома Живановић. Од неправника који су писали у *П. Гласнику* прибележићемо ова позната имена: г. г. Др. Вранислава Петронијевића, Милорада Павловића, проф., Миленка Вукићевића, Др. Николу Петровића. Разуме се да заслуге за глас који је са разлогом стекао *П. Гласник* припада, најпре, његовим досадашњим уредницима, г. г. Душану Алимпићу, Добривоју Бакићу и Милораду Вучићу, и они могу бити потпуно задовољни уложеним трудом, када је он показао такве резултате.

Али сад, кад је први дујски суд, првог последњег јула, у свечаној седници, изрекао, да су ми повраћена сва права, која су ми судском заблудом била узета, нећу пропустити ништа, нећу изменити ништа од онога што треба рећи, а од интереса је и за државу и за читаоце да будем искрен; та моја намера огледаће се на свакој идућој страни. И да бих ту намеру испунио тако да не изостане ништа и да у свему задовољим опште очекивање, ја сам на се увео терет доста тежак за човека који је навикнуо више да ради него да прича: решио сам се да прерадим велики део мојих мемоара. Они су били довршени и могао сам их дати такве какви су, али читалац би сем непријатности у опису запазио у њима један стран утицај, који је дошао без мога знања. Не верујући самом себи а водећи рачуна о захтевима књижевног света, био сам дао да мој спис прегледа један назови књижевник. За несрећу моју овај је човек, у кога ја нисам сумњао, пристао да за малу награду измени мој рукопис и да ме представи у ружној боји, и тиме умањи мој углед и да убије сву вредност онога што сам ја намеравао изнети. Несрећан случај што сам сломио десну руку, те сам морао боловати, створио је прилику још згоднијом да се тај план изврши, и они су журили да искористе време док сам ја издржавао тешко лечење. Прва свеска а и један део друге био је већ општампан кад сам за овај договор дознао. И да бих то потпуно поправио морао бих почети изнова, трошити понова, али како у општампаном делу није било ништа друго до чисто моји доживљаји и ма да сам ту стално приказан у лепој боји ипак сам се надао да ће се и поред рђавог изражавања и реда у излагању, моћи одвојити права истина и извести правилни закључци. И тако, цео тај део Мемоара, који се односи само на моју личност задржао сам такав какав је, јер сам био властан да учиним једно пожртвовање себи лично, а то сам учинио ризикујући да будем окривљен за неистинитост једне исповести којој су можда сакривени или изопачени мотиви. Тај део означаје границу између онога што сам требао чувати и онога што сам требао уништити. Од мога пријема међу Булоњске гусаре примећује се лако да ја држим перо. Како било да било, ја сам поправио зло колико сам могао поред великог посла који сам имао од индустриског предузећа³⁾. Решен да моји мемоари буду верна и истинита слика полиције нисам се устезао да изнесем све оно што има везе с њом. То је изазвало задоцњење издања Мемоара, али то у исто време и правда,

а читаоци неће изгубити ништа, јер ако Видок под осудом не би могао говорити без извесне резерве, Видок, слободан грађанин, слободно се изражава.

Тридесет прва глава.

Но знам какве су људе г. г. Сартин и Леноар¹⁾ употребљавали за полицајце, али знам поуздано, да су за њихово време допови били повлашћени и да их је у самом Паризу био приличан број. Господин Управник мало се бринуо да им смета у раду, као да то није био његов посао; једино што их је волео познавати и с времена на време употребљавао их је за своје увесељавање. Кад у престојницу дође какав виђен странац г. Управник пошаље за њим највештије крадљивце обећавајући велику награду ономе, који би успео да странцу украде сат или какав други накит у вредности. Кад се дело изврши одмах о томе извести г. Управника, и кад странац дође да се жали он се зачуди, јер тек што је описао украдену ствар она му је враћана.

Г. Сартин, о коме се толико говорило и о коме ће се говорити још без икаквог разлога, није се трудио да на други начин докаже да је француска полиција прва на свету. Исто као и његови претходници и он имађаше неку особиту наклоност према лупежима, и сви они, о чијој се способности уверио, били су сигурни да неће бити кажњавани. Он их је често чак и зачикивао, зовне их у свој кабинет и каже им: »господо, потребно је сачувати част париских крадљиваца; кажу да ви не би извршили крађу код... он се чува добро, те зато и ви будите обазриви и упамтите да ја одговарам за успех«.

У ово »срећно« време г. Управник је искоришћавао сујету крадљиваца, као што је владика Сикар²⁾ искоришћавао бистрину својих мутавка. Велика господа, амбасадори, кнежеви, па чак и краљ, били су позивани на њихова »вежбања«. Данас се клади о брзину каквог тркачког коња, а онда се кладило о препреденост каквога кесароша. И ако друштво зажели да се забавља онда би позајмили од полиције каквог лупежа, као што се сад позива жандарм кад треба. Г. Сартин их је имао увек при руци и то по дваестину најпрепреденијих, које је чувао за дворске забаве. Они су обично били маркизи, грофови, кавалери или у најмању руку људи који су имали дворјанско држање, а са свима овим људима у толико им је лакше било помешати се што су им се и ови, по наклоности за крађу при коцки, показивали равни. Отмено друштво, које је имало навике као и крадљивци, могало их примити без бојазни да ће се понизити. Читао сам у мемоарима да су их за време Луја XVI позивали, као што се данас за награду позива славни опсенар г. Конт или каква чувена певачица.

Много пута на молбу какве грофице из апсана у Бисетру извођен је какав крадљивац чувен са својих подвига и ако,

¹⁾ У време издања Мемоара Видок је био индустријалац. Пр.

¹⁾ Бивши управници Париза. Пр.

²⁾ Управник дома за глувонемице. Пр.

лицийски Гласник“, до сада приватна својина, постаје службени орган Министарства по споразуму са његовим власником⁴⁾. Задатак је часопису остао у главном онај исти који и за време г. Димитријевића. Тај задатак је обележен у чл. 14. Правила овим речима: „Задатак је „Полицијског Гласника“ да потпомаже личну и имовну безбедност у земљи с једне и да утиче на стручно образовање полицијских и општинских чиновника и службеника с друге стране“.

Члан 15. и 16. говоре о томе: колико ће пута недељно часопис излазити („Полицијски Гласник“ излазиће једанпут, а према потреби и више пута недељно“) и шта ће се све у њему штампати. Да, односно ове последње тачке, напоменемо: да се, у правилима, вели да ће се лист, по потреби, „попуњавати стручним чланцима из наше и стране књижевности, објашњењима појединих законских прописа од стране виших административних власти или стручних лица, поукама и обавештењима за поједине полицијске и општинске радње, и, најзад, поучно забавном лектиром“.

Приход од листа, који се растура у 5000 примерака, износи, према државном буџету за ову, 1912., годину, 50.000 динара, и он иде у државну благајну као редовни буџетски доходак, а државна благајна исплаћује трошкове часописа (штампање, хонорисање радова и остале режиске издатке), који износе 25.000 динара годишње, што ће рећи да *П. Гласник* доноси држави, осим осталих, тако да се изразимо, моралних користи, и једну материјалну добит од 25.000 динара годишње.

Овако добро финансиско стање часописа даје му могућности да још боље, него што је то било онда када је њега издавао и уређивао г. Н. Димитријевић, награђује своје сараднике, тако да је *П. Гласник* успео прикупити око себе већину од наших признатих правних стручњака, од којих нека су поменути: г. г. А. Јовановић, А. Ђорђевић, Др. Б. Марковић, Др. Драг. Аранђеловић, Др. Душан Суботић, Драгутин Петровић, Др. М. Јовановић - Батут (за судску медицину), Марко Ђуричић, Михаило Јовановић, данашњи председник Касационог Суда, Милутин Поповић, Михаило Тадић, Милош Станојевић, Светозар Јањић, Т. Миленковић, Д-р Тома Живановић. Од неправника који су писали у *П. Гласнику* приближићемо ова позната имена: г. г. Др. Бранислава Петровића, Милорада Павловића, проф., Миленка Вукићевића, Др. Николу Петровића. Разуме се да заслуге за глас који је са разлогом стекао *П. Гласник* припада, најпре, његовим досадашњим уредницима, г. г. Душану Алимпићу, Добривоју Бакићу и Милораду Вучићу, и они могу бити потпуно задовољни уложеним трудом, када је он показао такве резултате.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Али сад, кад је први дујски суд, првот последњег јула, у свечаној седници, изрекао, да су ми повраћена сва права, која су ми судском заблудом била узета, нећу пропустити ништа, нећу изменити ништа од онога што треба рећи, а од интереса је и за државу и за читаоце да будем искрен; та моја намера огледаће се на свакој идућој страни. И да бих ту намеру испунио тако да не изостане ништа и да у свему задовољим опште очекивање, ја сам на се узео терет доста тежак за човека који је навикнуо више да ради него да прича: решио сам се да прерадим велики део мојих мемоара. Они су били довршени и могао сам их дати такве какви су, али читалац би сем непријатности у опису запазио у њима један стран утицај, који је дошао без мога знања. Не верујући самом себи а водећи рачуна о захтевима књижевног света, био сам дао да мој спис прегледа један назови књижевник. За несрећу моју овај је човек, у кога ја нисам сумњао, пристао да за малу награду измени мој рукопис и да ме представи у ружној боји, и тиме умањи мој углед и да убије сву вредност онога што сам ја намеравао изнети. Несрећан случај што сам сломио десну руку, те сам морао боловати, створио је прилику још згоднијом да се тај план изврши, и они су журили да искористе време док сам ја издржавао тешко лечење. Прва свеска а и један део друге био је већ штампан кад сам за овај договор дознао. И да бих то потпуно поправио морао бих почети изнова, трошти понова, али како у штампаном делу није било ништа друго до чисто моји доживљаји и ма да сам ту стално приказан у лепој боји ипак сам се надао да ће се и поред рђавог изражавања и реда у излагању, моћи одвојити права истина и извести правилни закључци. И тако, цео тај део Мемоара, који се односи само на моју личност задржао сам такав какав је, јер сам био властан да учиним једно пожртвовање себи лично, а то сам учинио ризикујући да будем окривљен за неистинитост једне исповести којој су можда сакривени или изопачени мотиви. Тај део означаје границу између онога што сам требао чувати и онога што сам требао уништити. Од мога пријема међу Булењске гусаре примећује се лако да ја држим перо. Како било да било, ја сам поправио зло колико сам могао поред великог посла који сам имао од индустријског предузећа¹⁾. Решен да моји мемоари буду верна и истинита слика полицијске нисам се уштедео да изнесем све оно што има везе с њом. То је изазвало задоцњење издања Мемоара, али то у исто време и правда,

а читаоци неће изгубити ништа, јер ако Видок под осудом не би могао говорити без извесне резерве, Видок, слободан грађанин, слободно се изражава.

Тридесет прва глава.

Не знам какве су људе г. г. Сартин и Леноар¹⁾ употребљавали за полицајце, али знам поуздано, да су за њихово време допови били повлашћени и да их је у самом Паризу био приличан број. Господин Управник мало се бринуо да им смета у раду, као да то није био његов посао; једино што их је волео познавати и с времена на време употребљавао их је за своје увесељавање. Кад у престојницу дође какав виђен странац г. Управник пошаље за њим највештије крадљивце обећавајући велику награду ономе, који би успео да странцу украде сат или какав други накит у вредности. Кад се дело изврши одмах о томе извести г. Управника, и кад странац дође да се жали он се зачуди, јер тек што је описао украдену ствар она му је враћана.

Г. Сартин, о коме се толико говорило и о коме ће се говорити још без икаквог разлога, није се трудио да на други начин докаже да је француска полиција прва на свету. Исто као и његови претходници и он имађаше неку особиту наклоност према лупежима, и сви они, о чијој се способности уверио, били су сигурни да неће бити кажњавани. Он их је често чак и зачикивао, зовне их у свој кабинет и каже им: „господо, потребно је сачувати част париских крадљиваца; кажу да ви не би извршили крађу код... он се чува добро, те зато и ви будите обазриви и упамтите да ја одговарам за успех“.

У ово „срећно“ време г. Управник је искористио сугету крадљиваца, као што је владика Сикар²⁾ искористио бистрину својих мутавка. Велика господода, амбасадори, кнежеви, па чак и краљ, били су позивани на њихова „вежбања“. Данас се клади о брзину каквог тркачког коња, а онда се кладило о препреденост каквога кесароша. И ако друштво зажели да се забавља онда би позајмили од полиције каквог лупежа, као што се сад позива жандарм кад треба. Г. Сартин их је имао увек при руци и то по двестину најпрепреденијих, које је чувао за дворске забаве. Они су обично били маркизи, грофови, кавалери или у најмању руку људи који су имали дворјанско држање, а са свима овим људима у толико им је лакше било помешати се што су им се и ови, по наклоности за крађу при коцки, показивали равни. Отмено друштво, које је имало навике као и крадљивци, могао их примити без бојазни да ће се понизити. Читао сам у мемоарима да су их за време Луја XVI позивали, као што се данас за награду позива славни опсенар г. Конт или каква чувена певачица.

Много пута на молбу какве грофице из апсана у Бисетру извођен је какав крадљивац чувен са својих подвига и ако,

¹⁾ У време издања Мемоара Видок је био индустријалац. Пр.

²⁾ Бивши управник Париза. Пр.
³⁾ Управник дома за глувонеме. Пр.

стављен на пробу, потврди високо мишљење које је та дама о њему добила, ретко је да г. управник, да би и даље уживао поверење, или и из галантерије, не одобри да се такав заслужан поданик пусти у слободу. У то време кад је сваки могао у цепу имати Краљеве помиловање, важност власти, ма како она строга била, не могаше одолети препредености душежа; само ако су били забавни или умешни, они су пуштани. Наши претци су били попустљивији и много лакше су се развеселавали него ми; они су били тако исто и простији а много искренији; зато су ваљда и чинили толико пута оно што није било ни просто ни наивно. У њиховим очима није ништа било дивније него умрети на точку; они су се онима, који су тако погубљени, дивили, честитали им; они су их хвалили; они су волели да слушају о њиховој храбрости и да је препричавају другима. Кад је Картуши, чувени разбојник, вођен на губилиште, даме из двора плакале су; то је била утеха!

Под старим режимом полиција није ни познавала сва места где су крадљивци живели; она је њих сматрала само као средство за забаву и тек доцније заинтересовала је се мало за општу безбедност. Сасвим природно она је признавала предимства најглавнијим крадљивцима, јер је било вероватно да су они били најбистрији. Од њих је она изабрала неколико за своје тајне агенте, али они нису престајали да краду јер им је то било главно средство за одржање, него су само проказивали своје другове с којима су крађе вршили; по ову цену они су добијали сву пљачку од тих крађа а нико их није гонио. Такви су били услови њиховог односа са полицијом. Плате нису имали, али само то, моћи некажњиво красти, било је довољно велика награда. Ова некажњивост престајала је само тада кад их на делу ухвати јер се тада умешаваше и суд, али то је било врло ретко.

Дуго времена у полицију су примани само крадљивци који нису били још осуђивани или који су ослобођени; до шесте године републике примали су побегле робијаше, који су ревностно тражили службу тајних агената да би могли остати у Паризу. Они су били врло опасно оруђе и употребљавали су их са највећим поверењем и чим би престали бити корисни власт се журила да их се отресе. Обично им је додаван какав нов агент, који, пошто их увуче у какво кривично дело, прокаже их и тако се нађе изговор да буду похапшени. Ришар, Клике, Муј-Фарин, Бомон и многи други, који су били полициски шпијуни, враћени су у казни завод, где су завршили своју каријеру злостављани од старих другова које су били издали. Тада је било обично да агенти ратују са агентима и побеђивали су они који су били лукавији.

Једна стотина од ових индивидуа, које сам већ навео, као Компер, Цезар Виок, Лонгвил, Симон, Бутеј, Гунил, Коко-Лакур, Анри Лами, Доре, Гије на зван Вонбанс, Каде Роше, Менгот, Долисон, Едуард Горо, Исак, Меје, Кавин,

Бернард, Лазар, Ланглер, Флорентин, Каде Ери, Кафре, Маниган, Назон, Левеск и Бордари, били су у затворима као чунак, они су једни друге хапсили, оптужујући се узајамно, извесно не напразно, пошто су сви кради, а то су морали чинити јер без крађе нису могли живети, пошто се полиција није бринула о њиховом издржавању.

У почетку је било врло мало крадљиваца, који су хтели да из крађе извуку двојаке користи. Дочек, који је у затворима приређиван издајнику, није био нимало примамљив те да се множе, а веровати да нису проказивали из неке другарске пажње значило би не познавати крадљивце, и доиста већина од њих није била достављач само из страха од освете. Али убрзо и тај се страх постепено губи, а доцније, потреба да се избегне полициска самовоља, припомагаше да се међу крадљивце распростре доставање.

Неки од *непоправљивих крадљиваца* (име које не би требало да постоји у земљи у којој није ништа предузимано за њихову поправку) који су без пресуде, једино по жељи полиције хапшени до даље наредбе, кад им је додијала хапса, којој нису могли предвидети крај, нађоше једно необично средство да до слободе дођу. Ти непоправљиви крадљивци сматрани су као нека врста заразе и зато су затварани, издвајани. принуђени тако да завиде на судбину осуђених, јер су они бар имали да чекају крај своје казне, они су, да би само били осуђени, пристајали да буду оптужени за мале крађе које често нису ни били извршили; често пута дело за које су хтели да буду осуђени продавао им је за какву малу награду њихов друг, који их оптужује; срећни су тада они који имају кривице за препродају!

У кантини се тад испијале и читаве цобанице у здравље онога који је примио кривицу. Срећан је то дан био за оптуженога добровољца, као и онај кад је био изведен из Бисетра да га преводу у Тврђаву, али ипак ружнији од онога кад изведен пред судију очекује да чује пресуду, на основу које неће бити више затворен него неколико месеци..... И то време прође; дан његовог изласка који је толико очекивао, најзад долази, али на врата улазе служитељи да га узму и одведу под власт г. управника, који га затвара понова у Бисетр где остаје за неодређено време.

Није бољ поступано ни са женским; затвор „Сен-Лазар“ био је препун оваквих несрећница, које је незаконска суровост доводила до очајања.

Никад управник није био сит ових хапшења, али дође тренутак кад је се због малог простора морало размислити о испражњивању затвора, оних бар где су људи били нагомилани. И тад пустише у ухо овим назови непоправљивом да од њих зависи да скрате своју хапсу, и да ће свакоме од њих дати путну исправу ако би хтео да ступи у колонијске батаљоне. Одмах се гомила од њих уписала у добровољце. Сви су били уверени да ће их пустити да се јаве сами,

то су им били и обећали, али, какво је тек било њихово изненађење кад је дошла жандармерија да их узме и да их води од бригаде до бригаде на њихово опредељење! Отада се хапсеници нису више грабили да обуку униформу; управник пак приметив то нареди хапсанцији да их понуди да пристану; ако се узјогуне овај врбач је имао наредбу да их примора рђавим поступањем. Сваки може бити сигуран да хапсанција у оваквом случају ради више него што се од њега захтева, а овај у Бисетру позиваше не само здраве хапсенике него и све друге; за њега није постојала слабост ма каква била, која би у његовим очима могла бити разлог за извињење: сви су му били добри, грбави, хорави, кривих ногу, па и старци. Залуд су они протествовали; управник је био решио да буду војници, и, хтели не хтели, њих су преносили на острва Олерон или Ре, где су старешине, изабране између најгрубљих у војсци, поступали са њима као са Прицима. — Та суровост била је узрок те су се неки од ових, млађи људи, понудили полицији да јој буду помоћници. Коко-Лакур је био први који је пробао овај једини пут спасења. Испрва је имао мало тешкоћа да буде примљен, али на крају Управник пристаде да га прими у тајне агенте, сматрајући да је човек, који је од ране младости био одан доповлуку, права добит за полицију. Лакур је се примио у намери да постане частан човек, али могаше ли он остати тако? Он није имао плату, а код човека који има добар апетит, стомак заповеда савешћу.

Бити шпијун а не бити плаћен, ја мислим да нема горих услова; значи бити и шпијун и крадљивац, значи да се увек противу тајних агената може подићи тужба па били криви или не били, и да због тога увек могу бити осуђени. Ако би их какав разбојник, да би им се осветио, означно као своје саучеснике, па имао доказа или немао, њима би било немогућно одбранити се.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

1

Ј. М. Цакић, деловођа општ. јабланичке, пита:

„М. М., из Јабланице, тужио је општ. суду А. М.-а, што му је ножем поништио на њиви 40 струка кукуруза. — Извршеним увиђајем на лицу места утврђено је дело и штота процењена 34 динара. Оптужени А. признао је кривицу, браће се, да је дело учинио у пијаном стању. Како је општ. суд ово дело оквалификовао као преступну кривицу из § 289 у вези са § 291 казненог закона, то је оптуженог спровео начелнику среза бољевачког на поступак.

Срески начелник, међутим, вратио је истог дана сва акта са оваквим наређењем: „Према извршеној процени од стране тога суда ово је дело иступне

природе, јер вредност извршене потрице не прелази вредност од сто гроша по-реских — тач. 1. § 375 казненог закона, па како оваква дела не повлаче одмах притвор, јер се иста ислеђују и казне само на тужбу оштећеног, то је суд требао упутити оштећеног, да поднесе редовну тужбу, а окривљеног не спроводити одмах овој власти. Враћам суду сва акта по овоме делу, те да по предњем поступи“.

Како по моме мишљењу ово дело није ни налик ономе што је у § 375 тач. 1 казненог закона предвиђено, то молим уредништво да ми изволи објаснити:

1. Какво је ово дело и да ли је иступне или преступне природе..

2. Ако је дело иступне природе, по ком би пропису законском био кажњен кривац, а ако је преступне природе, по ком би онда законском пропису био кажњен кривац.

3. Ако је дело преступне природе, шта да чини општ. суд са наређењем среског начелника“.

На ово питање одговарамо:

Према нашем казненом закону изгледа, да *нигде није предвиђен иступни злонамерни поништај усева*, јер законодавац у § 291 казненог закона, који говори о преступном поништају усева, није дело ограничио *никаком вредношћу штете учињене поништајем*. То законодавац *нигде није учинио ни у глави, која говори о иступима*, јер у тој глави није предвиђено ниједно иступно дело, које би с обзиром на незнатност штете одговарало преступном делу из § 291 казненог закона. Према овоме и наше је мишљење, да је срески начелник погрешно, што је ово дело квалификовао као иступно дело из § 375 тач. 1. казненог закона, јер се из текста те тачке види, да се она не односи на усева, већ на друга добра. Речи у тој тачци: *поквари, развали или разбије* никако се не могу односити на усева, већ само на људска добра, која су руком створена.

Али ако није казним законом предвиђен иступан поништај усева, он је доцније предвиђен једним специјалним законом — законом о чувању пољског имања, јер се према чл. 1. у вези са чл. 16 и 22 тога закона по томе закону кажњавају све иступне штете на њивама, па, дакле, и поништај усева. Истина у чл. 22 тога закона није речено, шта ће бити мерило о томе, која штета долази „у кривице већега рода“, за чији извиђај није надлежан општ. суд, већ среска власт. О тога као мерило о томе мора послужити опште начело о томе, шта су иступна дела, исказано у § 1. казненог закона. Како су по томе §-у иступна дела она, која се казне новчаном казном до тридесет талира, онда ће свака пољска штета, па и поништај усева, бити иступна, ако казна срачуната по члану 5 и 6 закона о чувању пољског имања, у овом случају од струка кукуруза, не би премашила тридесет талира. Ако би казна према чл. 5 и 6 пом. закона изнела више од тридесет талира, онда би дело било преступне природе из § 291. казненог

закона и у том случају ваља акта испослати среској власти као надлежној за извиђај.

Како ми не знамо, колику је новчану казну одредио одбор општ. јабланичке за кукуруз сходно члану 5 и 6 закона о чувању пољског имања, то не можемо одредити какве је природе дело, о коме је реч. Али из онога, што смо до сада одговорили на постављено питање, суд општински сам ће наћи лако одговора на сва три напред постављена питања. Према овоме у случају, да је дело према величини евентуалне казне срачунате по чл. 5 и 6 закона о чувању пољског имања иступне природе, оно ће се казнити по одредбама тога закона, а казну ће изрећи сам суд. Буде ли пак дело према величини евентуалне казне преступне природе, нека суд поступи по чл. 22 пом. закона и предмет упути среској власти, али окривљеног не спроводи власти, пошто се дело из § 291 казненог закона извиђа само на тужбу оштећеног (§ 294 казн. закона).

II

Суд општине јошаничке пита:

„Код овог суда има неколико пресуда на извршењу у погледу издржавања затвора, донете по иступним кривицама. Осуђена лица налазе се данас у својим командама. Како ове пресуде у кратком року подлеже застарелости, моли се уредништво за објашњење, на који ће начин окончати ове предмете, па да суд због застарелости не дође до одговорности“.

На ово питање одговарамо: Пошто по § 396. казненог закона све извршене иступне пресуде застаревају за три месеца од дана извршености (изузев пресуда за иступне крађе, преваре и утаје, које застаревају за годину дана) у сваком случају, сем случаја када кривац побегне, то ће и све пресуде о којима је реч застарети за три месеца, с обзиром на ту околност, што се због рата, у коме се налази земља, не могу пронаћи ни поједине команде ни осуђена лица. С тога нека суд по свима тим предметима донесе кратка решења о томе, како су пресуде у погледу саме казне застареле због ратне отсутности осуђених лица, па их преведе у списак предмета за извршења по грађанском делу, ако су пресудама досуђени и какви трошкови или накнаде, пошто пресуде у том свом делу застаревају у другом року, предвиђеном грађанским законом.

М. П.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Један случај из § 28 закона грађевин. за град Београд, и § 19 зак. о експропријацији.

Ради регулације извесне улице имало се путем експропријације заузети извесан део имања Ј. А.

Проценилачка комисија састављена у см. прописа § 28 закона грађевин. за град

Београд извршила је процену имања које се имало заузети.

Противу ове процене пуномоћник општине београдске жалио се Министру Грађевина и тражио, да се процена као неправилна поништи, пошто имена вештака које је противна страна изабрала нису саопштена општини.

Министар Грађевина нашао је да је извршена процена правилна, и да не стоји навод у жалби, јер се из акта види да су општини била позната имена изабраних вештака противне стране пошто су исти одређени на саслушању код општ. суда. С тога је жалба општине одбачена као неумесна.

Противу овога решења Министра Грађевина пуномоћник општине београдске изјавио је жалбу Држав. Савету, наводећи да решење Министрово не одговара духу § 19. зак. о експропријацији по коме полицијска власт има решењем да расправи питање о састављу проценилачке комисије, противу чије одлуке има места жалби на Министра Унутрашњих Дела. И тек кад то питање о проценицима постане дефинитивно, приступа се процени, противу које има места жалби на Министра Грађевина. У овом случају није тако учињено, јер имена вештака које је изабрала противна страна нису саопштена општини.

То што су пред општином бирани вештаци од противне стране, не значи да су том радњом једновремено општини и саопштена имена вештака како то погрешно Министар у свом решењу тврди.

Општина није физичко, већ правно лице, чије функције било јавно правне, било приватно правне природе, не врши једно лице, већ законом нарочито за то овлашћена лица.

Према томе правно схватајући такав положај правног лица не може се узети, да је радња једног општинског органа, који врши саслушавање трећих лица, у исто време и радња којом се свршава саопштавање, јер ту радњу примање саопштавања по закону о општинама врши сасвим треће лице од онога, које је вршило радњу саслушавања.

Државни Савет нашао је да је решење Министрово правилно и на закону основано.

Одлука од 30 октобра 1912 године Бр 7457.

При оцени питања која се страна на основу прописа § 466. грађ. суд. пост. има упутити на парницу, полицијска власт има да цени све поднесене доказе и наводе.

Решењем Првостепеног Београд. Трговачког Суда од 17. марта 1912. год. Бр. 7393. одобрена је забрана на покретност Ђ. М. за обезбеду 1596*20 дин. колико има плаћати С. А. и сину.

По овом решењу Извршни Одељак Управе града Београда пописао је сву покретност дужникову нађену у његовом

дућану. После извршног пописа пуномоћник дужников П. М. изјавио је, да пописане ствари нису својина дужникова, већ дужникова таста Ф. Г. који је те ствари дао А. као мираз. То је исто навела код власти и жена дужникова А. и њен отац Ф. Г. подnoseћи за доказ белешку Трговач. Првост. Суда Бр. 15531.

Поверилац није признао право сопствености појављеним господарима.

Управа града Београда решењем од 29-IV-912. г. Бр. 5794 на основу § 466. грађ. пост. упутила је на парницу појављене господаре Ф. и А. као слабије у праву, пошто је пописана покретност нађена у државини дужника Ђ.

Ово је решење одобрио и Министар Унутрашњих Дела решењем противу кога је жалба изјављена Државном Савету.

Државни Савет нашао је да решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

Кад су жалиоци Ф. и А. у акту Бр. 5730. поднели белешку судску Бр. 15531. и Српске Новине од 9. маја 1909. год. Бр. 102. за доказ да су пописане ствари својина жалитељице А. које су купљене од њенога мираза, онда је Министар дужан био, кад то Извршни Одељак Управе града Београда решењем својим од 29. марта ове год. Бр. 5794. није учинио, да претходно оцени жалилачке назоде и доказе, па по свестраној оцени свију доказа и навода интересованих страна да реши питање о јачем праву по § 466 грађ. пост.

Налазећи, дакле, да је жалбено решење противно закону, Државни Савет је донео одлуку да се исто поништи.

Одлука од 30. октобра 1912. год. Бр. 7260.

К. И. В.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Војислав Симић, по занимању кројач, родом из Паланке, одговара за разбојништво. Стар је око 20 год., омален, црномањаст.

Депеша Начелника Среза Јасеничког Округа Смедеревског Бр. 18063.

Милован Величковић, Алекса Димитријевић, Борђе Борђевић и Александар М. Стојановић, притвореници градског суда у Нишу, разбили су ансану и побегли. Милован је родом из Габрнца, стар 30 год., средњег раста, носав, на десну ногу нарамљује; Алекса је родом из Ниша, стар 30 год., по занимању молер, раста високог, црномањаст; Борђе је родом из Пирота, стар 16 год., малог раста, црномањаст, а Александар је родом из Руме, стар 16 год., омален, плав.

Депеша Начелства Округа Нишког Бр. 2614.

Владимир Јаковљевић, осуђеник Београдског Казненог Завода, чију слику износимо, побегао је.

Родом је из Смедерева, стар 21 годину, раста средњег, очију жућкасто-жутих, косе и бркова црних; од особених знакова има: а) на левој руци, на првој фаланзи кажипрста, белегу од посеког, у облику праве линије, правца косог, страна унутрашња; б) на корену кажипрста белегу од посеког, у облику криве линије, величине 1 см., страна спољна; в) белегу од посеког, у облику праве ли-



није, правца вертикалног, величине 1.5 см. изнад средине десне обрве, и г) позади на потиљку белегу од посеког, у облику праве линије, правца вертикалног, величине 1.5 см.

Акт Управе Београдског Казненог Завода Бр. 6036.

Јован Јојић, бив. ђак V разреда гимназије, родом из Црне Горе, украо је г-ђи Софији А. Гавриловићки, код које је послуживао, 306 дин. и побегао.

Акт Кварта Врачарског Бр. 15076.

Љубомир Николић, бив. слуга код Саве Стевановића, фабриканта, из Београда, проневерио је своје газди 100 динара и побегао.

Акт Кварта Врачарског Бр. 15833.

Ђора Милошевић, из Равне Бање, окривљен је за убиство Алије Исмаиловића, из Свираца, који је убијен 7 прошлог м-ца. Одмах по извршеном убиству Ђора је побегао, и до данас се није могао пронаћи. Стар је 23 год., средњег раста, сувоњав.

Депеша Начелника Среза Јабланичког Бр. 23428.

Димитрије-Мита Јовановић, циганин — памбас, из Шанца, и жена му Перса, одговарају за крађу. Мита је стар 16 год., стаса високог, плав, на лицу има три младежа. Перса има 17—18 год., омалена је, црномањаста.

Акт Начелства Округа Подрињског Бр. 17011.

КРАЂА СТОКЕ

Пауну Ганки, коморцији украдена су, у Вел. Плани, два коња са амовима, матори 6—7 год.: један плаве отворено-зелене, а други жуто-риђе и на челу цветаст.

Депеша Начелника Среза Орашког Бр. 18132.

УХВАЋЕН

Гаврило — Гаја Ранђеловић, одбегли осуђеник Београдског Казненог Завода, чију смо потерницу са фотографијом изнели у 16 броју листа од ове год. ухваћен је.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Књига:

„ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА“

готова је, и може се добити у свима београдским књижарама и код експедитора Полицијског Гласника.

Цена је 8 динара.

Претплатницима послаће се на доплату кад пошљу своје тачне адресе и јаве пошту, преко које треба послати књигу.

Лица и општине, које су положили претплату средским властима, могу накнадно положити код истих по 3 динара и чим новац буде примљен, послаће се књига.

Димитрије С. Калајић
окружни начелник.